

Datum: 30 november 2015
Aan: het presidium (7 december 2015)
Van: R. de Jonge, Griffie
Onderwerp: Evaluatie proces begroting 2016

Uw presidium wordt voorgesteld:

1. de begrotingsbehandelingen in november 2015 en de aanloop daar naar toe te evalueren;
2. bij de behandeling van de bestuurlijke termijnplanning aan te geven welke onderwerpen u, in aanloop naar de Kadernota 2017-2020, nader wenst uit te diepen met de portefeuillehouder en de ambtelijk deskundigen.
3. een uitspraak te doen over
 - a. de gewenste behandeling van de algemene beschouwingen bij de Kadernota 2017-2020 (zie cursieve tekst op pagina 2 van deze memo);
 - b. het spoorboekje voor het besluitvormende deel van de raadsvergadering over de Kadernota 2017-2020 (zie cursieve tekst op pagina 3 van deze memo);
4. voorstellen ter verbetering in te brengen voor het proces richting de Kadernota 2017-2020.

Voortraject met de Argumentenfabriek

Begin juli 2015 zijn de eerste verkennende gesprekken geweest met de Argumentenfabriek om te bezien of zij van meerwaarde kon zijn in de voorbereidingen naar de begrotingsbehandelingen.

Gezien het feit dat:

1. aanzienlijke bezuinigingen noodzakelijk waren om te komen tot een materieel sluitende meerjarenbegroting 2016-2019;
2. de raad, ondanks toezeggingen, niet betrokken is geweest bij de voorbereiding van de kadernota 2016-2019;
3. er vanuit het (toenmalige) college van burgemeester en wethouders geen initiatief is genomen de raad te betrekken in de voorbereidingen van de kadernota en de begroting 2016;
4. de wethouder financiën op 1 juni 2015 ontslagen is en de portefeuille werd waargenomen door een collega-wethouder;

is besloten de Argumentenfabriek in te schakelen. Realiserende dat het tijdsbestek naar de begrotingsbehandelingen kort is en dat de (ambtelijke) voorbereidingen in het zomerreces dienden plaats te vinden.

De Argumentenfabriek is voortvarend van start gegaan met de ambtelijke organisatie om de mogelijke bezuinigingsmaatregelen te inventariseren in de vorm van 'mindmaps'. Vervolgens zijn er vier bijeenkomsten georganiseerd met raadsleden en ambtelijk deskundigen: op 26 augustus, 27 augustus, 9 september en 16 september 2015. In deze bijeenkomsten, waarbij van de raadsleden een actieve bijdrage werd verwacht, zijn de 'mindmaps' doorgenomen, aangevuld en zijn enkele bezuinigingsmaatregelen van argumenten voorzien.

Door fractievoorzitters¹ zijn over dit traject de volgende opmerkingen gemaakt:

- het traject was waardevol, voor herhaling vatbaar, maar wel tijdig starten;
- de begeleiding door de Argumentenfabriek is over het algemeen positief ervaren;
- de 'mindmaps' zijn ook voor de komende jaren nuttig;
- de overdracht tussen de bijeenkomsten had beter gekund (met rapportages, verslagen);
- de interactie tussen raadsleden en ambtelijk deskundigen is positief ervaren;
- in de verwachtings sfeer was het niet duidelijk; de behandelde onderwerpen waren selectief en alleen bedoeld als oefeningen, maar uiteindelijk heeft het wel zijn beslag gekregen in de begrotingsbehandelingen;
- de ondersteuning vanuit de ambtelijke organisatie is soms als sturend ervaren.

¹ 7 fractievoorzitters hebben een reactie gegeven.

Vergelijkbaar voortraject in 2016?

De belangrijkste financiële afwegingen worden gemaakt bij de vaststelling van de kadernota in juni. Als uw presidium van mening is dat de raad intensief betrokken zou moeten worden in het voorbereidingstraject naar de Kadernota 2017-2020, dient dit zijn beslag te krijgen in het eerste maanden van 2016, want anders kan de opbrengst niet meegenomen worden in de kadernota. De vraag is dan vervolgens of het wenselijk is hiervoor een externe partij, zoals bijvoorbeeld de Argumentenfabriek, in te schakelen en welke argumenten dit rechtvaardigen?

Vanuit het college is aangegeven dat een aantal onderwerpen, die van belang kunnen zijn voor de Kadernota 2017-2020, worden opgenomen in de bestuurlijke termijnkalender voor de komende maanden. De termijnplanning wordt zo spoedig mogelijk na de vaststelling van het collegeprogramma in december 2015 ter vaststelling aan uw presidium aangeboden. Het is mogelijk desgewenst bepaalde onderwerpen met de portefeuillehouder en de ambtelijk deskundigen nader uit te diepen in de zogenaamde 'vrije' maandagavonden.

Gelet hierop stel ik u voor bij de behandeling van de bestuurlijke termijnplanning aan te geven welke onderwerpen u, in aanloop naar de Kadernota 2017-2020, nader wenst uit te diepen met de portefeuillehouder en de ambtelijk deskundigen.

Technische toelichting

Van de mogelijkheid om technische vragen in te dienen voorafgaand aan de technische toelichting op de begroting 2016, gehouden op maandag 26 oktober van 17.00 tot 18.30 uur, is door 5 fracties gebruik gemaakt. De vragen zijn vervolgens schriftelijk beantwoord op 27 oktober 2015.

Voor de technische toelichting was ruime belangstelling vanuit de fracties.

Het was oorspronkelijk de bedoeling ook een toelichting te geven op de, in eigen beheer ontwikkelde, stresstest. Daar bleek echter geen tijd meer voor te zijn; deze toelichting wordt nu op 7 december 2015 gegeven, voorafgaand aan de behandeling van de nota Weerstandsvormogen en risicomangement in de commissie Bestuur en Middelen.

Door één van de fractievoorzitters is opgemerkt dat:

- de technische toelichting wellicht te vroeg wordt gegeven, omdat de fracties onvoldoende tijd hebben gehad om de stukken door te nemen;
- de opbouw van de programma's wordt gemist; niet op het niveau van de productbegroting maar wellicht een tussenvorm.

Ten aanzien van het tijdstip van de technische toelichting merk ik op dat, als de technische toelichting op een later moment wordt gegeven, er minder tijd beschikbaar is voor de schriftelijke vragen. Daarnaast is de technische toelichting juist bedoeld om het document beter te kunnen doorgronden.

Als u inhoudelijke wensen heeft ten aanzien van de informatievoorziening, wordt u verzocht dit thans bij het college aan te geven, zodat het college hierop tijdig kan anticiperen.

Behandeling in de raad op 4 en 10 november 2015

Op de eerste begrotingsavond zijn alleen de algemene beschouwingen - al dan niet in een verkorte versie - door de fracties voorgelezen en heeft het college van burgemeester en wethouders een reactie op deze algemene beschouwingen gegeven. Hierin zit weinig dynamiek en wordt ook wel gezien als een formaliteit.

Als uw presidium een wijziging van de procedure wenst, adviseer ik u de griffier op te dragen een nader voorstel aan het presidium aan te bieden over de behandeling van de algemene beschouwingen (kadernota). Daarbij dient uw presidium een richting aan te geven, waarbij kan worden gedacht aan de volgende opties (niet limitatief):

1. *het voordragen van de algemene beschouwingen door de fracties en de beantwoording van het college van burgemeester en wethouders in de raadsvergadering (zoals gebruikelijk), maar dan zonder het vooraf toezenden van de algemene beschouwingen aan het college. Het college heeft dan geen gelegenheid de reacties vooraf voor te bereiden; in de vergadering wordt een eerste reactie gegeven en de volledige beantwoording volgt achteraf schriftelijk;*
2. *voor het presenteren van de algemene beschouwingen en de reactie van het college van burgemeester en wethouders een apart persmoment - buiten de vergaderingen om - te organiseren. Daarbij kan worden gedacht aan een videopresentatie per fractie, een publieke presentatie op locatie (met omlijsting) of een radio-uitzending. De raadsvergadering wordt dan gestart met de tweede termijn van de fracties.*
3. *de algemene beschouwingen en de reactie van het college van burgemeester en wethouders alleen schriftelijk te presenteren via de website. Ook in dit geval wordt de raadsvergadering gestart met de tweede termijn van de fracties.*

Vanuit de raad is voorts aangegeven dat de beantwoording van het college van burgemeester en wethouders erg summier is geweest. Het college heeft op dit punt beterschap beloofd.

Moties en amendementen.

Er zijn 18 moties en 16 amendementen ingediend. Grofweg 80% hiervan was aan het einde van maandagmiddag 9 november in concept gereed en digitaal verspreid. De resterende 20% vergde nog nader overleg tussen de griffie en de indienende fracties, waardoor de definitieve set van moties en amendementen, inclusief de nummering, pas dinsdagmiddag 10 november verspreid kon worden. Positief is wel dat alle moties en amendementen voorafgaand aan de raadsvergadering met de griffie zijn doorgenomen en zijn verspreid. Dit komt een ordentelijk verloop van de raadsvergadering ten goede.

De ervaring leert dat de tijdspanne tussen de uiterlijke termijn voor het indienen van de concept-moties en –amendementen (maandag 9 november om 09.00 uur) en de raadsbehandeling (dinsdagmiddag 10 november 2015) erg kort is voor de griffie, de ambtelijke organisatie en het college van burgemeester en wethouders. De planning voor de Kadernota 2017-2020 biedt meer ruimte, aangezien de eerste termijn is gepland voor woensdag 15 juni 2016 en de tweede termijn op woensdag 22 juni 2016. De complete set moties en amendementen, inclusief nummering, zou dinsdagmiddag 21 juni 2016 om 12.00 uur gereed moeten zijn voor de raadsleden en het college.

Spoorboekje besluitvormende deel.

Het spoorboekje voor de tweede termijnbehandeling op dinsdag 10 november 2015 is niet helemaal gevolgd. De vergadering is gestart om 15.30 uur. De tweede termijn van de fracties nam, overeenkomstig de planning een uur in beslag. De pre-advisering door het college van burgemeester en wethouders en de discussies hieromtrent duurde 45 minuten langer dan gepland waardoor de vergadering pas om 18.45 uur kon worden geschorst voor de maaltijd. Na de maaltijd bleek er bij de raadsleden kennelijk geen behoefte meer te bestaan aan debatvoering en kon over worden gegaan tot besluitvorming. De vergadering was hierdoor om 21.00 uur afgerond (een uur eerder dan gepland).

Als uw presidium een wijziging van het spoorboekje voor de Kadernota 2017-2020 voorstaat, adviseer ik u de griffier op te dragen een nader voorstel aan uw presidium aan te bieden en daarbij een richting aan te geven. Gedacht kan worden aan de volgende opties (niet limitatief):

- 1. de vergadering een uur eerder te laten beginnen; 14.30 uur in plaats van 15.30 uur. Pre-advisering door het college vóór de schorsing met maaltijd (18.00 uur); daarna eventueel debat en besluitvorming.*
- 2. de vergadering een uur later te beginnen; 16.30 uur in plaats van 15.30 uur. Na de tweede termijn van de fracties een schorsing met maaltijd (18.00 uur); na de schorsing pré-advisering door het college, debatvoering en besluitvorming.*

-0-0-0-